

Життєвий шлях професора П.Д. Пшеничного

Цьогоріч виповнюється 110 років від дня народження видатного вітчизняного вченого в галузі тваринництва Павла Дмитровича Пшеничного – заслуженого діяча науки України, доктора сільськогосподарських наук, професора, першого ректора Української сільськогосподарської академії, академіка Української академії сільськогосподарських наук (нині Національна академія аграрних наук України).

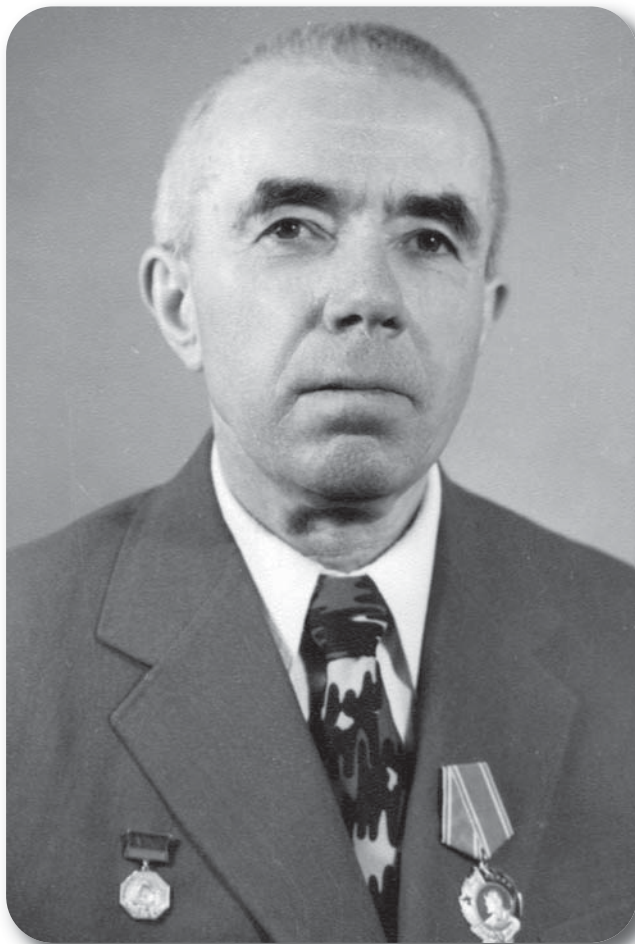
Павло Дмитрович, працюючи в науковому просторі колишнього СРСР, залишив після себе помітний слід, пройшовши довгий і плідний шлях від студента до академіка Української академії сільськогосподарських наук, одного з фундаторів української зоотехнічної наукової школи. Великий знавець світового та вітчизняного тваринництва, талановитий педагог П.Д. Пшеничний активно і результативно пропагував найновіші досягнення зоотехнічної науки і практики, формував широку мережу науково-дослідних установ у галузі тваринництва, забезпечуючи таким чином її майбутнє.

Народився майбутній науковець 12 листопада 1903 р. у слободі Савинці Ізюмського повіту Харківської губернії у робітничій сім'ї. Після закінчення в 1914 році Савинської земської початкової школи працював учнем, а потім підручним слюсаря в Ізюмських головних майстернях Північно-Донецької залізниці.

У 1920 році закінчив Савинське вище початкове училище, у 1923 р. – Харківську зоотехнічну профшколу і у 1926 р. – Харківський зоотехнічний інститут. З 1931 р. Павло Дмитрович розпочав наукову діяльність на посаді завідувача відділу годівлі сільськогосподарських тварин Київської зоотехнічної дослідної станції “Терезине”, де вивчав хімічний склад, перетравність і поживність 67 кормів Правобережжя Лісостепу Київської області, а також виконував низку робіт щодо силосування кормів, пасовищного утримання молочної худоби, вирощування телят. Розроблені вченим у цей період принципи і методи спрямованого вирощування молодняку великої рогатої худоби набули загального визнання.

Враховуючи наукові здобутки П.Д. Пшеничного, в 1937 році йому, без захисту дисертації (за сукупністю наукових праць), присуджується науковий ступінь кандидата сільськогосподарських наук.

Із вересня 1938 року по листопад 1943 року Павло Дмитрович обіймає посаду завідувача кафедри годівлі сільськогосподарських тварин, а згодом стає деканом зоотехнічного факультету, проректором і ректором Башкирського сільськогосподарського інституту (м. Уфа). Тут він виконує ряд комплексних

Павло Дмитрович Пшеничний

досліджень з проблем спрямованого вирощування домашніх тварин.

У 1943-1953 рр. – доцент, професор і завідувач кафедри годівлі сільськогосподарських тварин Харківського зоотехнічного інституту. На основі розроблених принципів і методів спрямованого вирощування молодняку свійських тварин у 1948 р. у Москві захистив докторську дисертацію на тему “Матеріали до вивчення виховання молодняку сільськогосподарських тварин”. У червні 1949 р. йому присвоєно вчений ступінь доктора сільськогосподарських наук і наукове звання професора за спеціальністю “Годівля сільськогосподарських тварин”.

У вересні 1953 року Павло Дмитрович переїздить до Києва, де працює завідувачем сектору тваринництва АН України та очолює кафедру загальної зоотехнії Київського сільськогосподарського інституту. З жовтня 1954 року по березень 1957 року, після утворення на базі Київського сільськогосподарського і лісогос-

П.Д. Пшеничний (зліва) у період роботи зоотехніком у господарствах Полтавської області

П.Д. Пшеничний – науковий співробітник Оренбурзького науково-дослідного інституту м'ясного скотарства

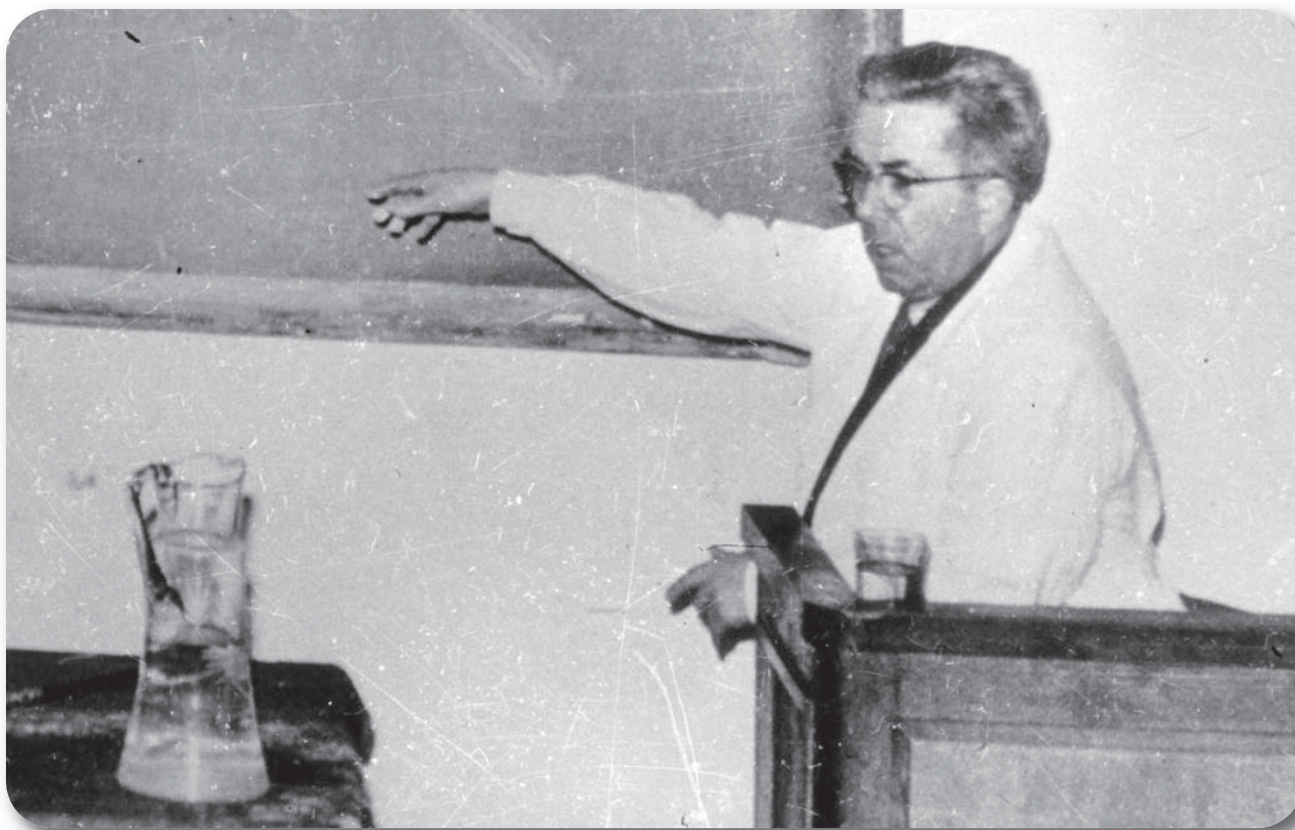
подарського інститутів Української сільськогосподарської академії (УСГА) П.Д. Пшеничний працює ректором щойно створеної УСГА і одночасно завідувачем кафедри загальної зоотехнії. З відкриттям у 1957 році зоотехнічного факультету при навчальній частині Української академії сільськогосподарських наук (УАСГН) на базі кафедр загальної зоотехнії та годівлі сільськогосподарських тварин колишнього Київського ветеринарного інституту була створена кафедра годівлі сільськогосподарських тварин, яку П.Д. Пшеничний очолював до 1974 року.

Павло Дмитрович активно продовжує наукові пошуки, вивчає особливості індивідуального розвитку сільськогосподарських тварин, зокрема, закономірності росту осьового та периферичного скелета. Вчений довів, що в ембріональний період та в перші 5-6 місяців після народження в тілі молодняку швидко підвищується вміст мінеральних речовин, а вміст води знижується. З 3-6-місячного віку частка їх залишається майже незмінною. При задовільній годівлі у 5-6 місяців настає "хімічна зрілість" організму – одна із найважливіших стадій розвитку тварини, за якої завершується інтенсифікація всіх його основних функцій. Результати досліджень свідчать про істотну значимість типів конституції тварин для перетрав-

ності та використання корму, про те, що з підвищенням широкотілості тварин зростає рівень перетравності та використання поживних речовин корму.

У грудні 1956 року Рада Міністрів УРСР затвердила Павла Дмитровича дійсним членом – академіком УАСГН, в якій він з грудня 1956 року по грудень 1959 року обіймав посаду віце-президента, а з липня 1959 року по травень 1962 року – академіка-секретаря відділу тваринництва.

У зазначений період робота науково-дослідних і навчальних закладів у галузі тваринництва спрямовувалася на подальше удосконалення існуючих порід і порідних груп тварин та птиці, створювалися державні племінні господарства, велися племінні книги. На початок 1958 р. в Україні функціонувало 20 держплемрозплідників з розведення великої рогатої худоби, які обслуговували 285 племінних ферм, працювало 29 племінних радгоспів. Вчені займалися розробкою найдоцільнішої спеціалізації виробництва м'яса різних видів сільськогосподарських тварин, проводили дослідження щодо адаптаційних можливостей завезених тварин у різних умовах клімату, годівлі й утримання. Опрацьовували і впроваджували у виробництво раціональні системи ведення тваринництва, розробляли ґрунтовні рекомендації з ефек-

П.Д. Пшеничний читає лекцію

тивного розвитку м'ясного скотарства – створення відгодівельних комплексів; будівництво великих ферм з вирощування птиці на м'ясо; надавали методичну допомогу колгоспам і радгоспам в організації процесу інтенсивної відгодівлі свиней при найменших затратах кормів і коштів на одиницю продукції. Було вивчено хімічний склад і поживність місцевих кормів, що дало змогу розробити наукові основи годівлі сільськогосподарських тварин.

До визначної наукової спадщини професора П.Д. Пшеничного належить оригінальний напрям розробки принципів і методів спрямованого виховання і стимуляції розвитку функції живлення та обміну речовин у молодняку сільськогосподарських тварин, способи підвищення коефіцієнта корисної дії корму, питання вікової мінливості видових і господарськи корисних ознак у тварин під впливом різного рівня годівлі та формування продуктивності сільськогосподарських тварин в онтогенезі.

Результати наукових досліджень Павла Дмитровича опубліковані більше як у 280 книгах, монографіях, статтях, рекомендаціях.

Професор П.Д. Пшеничний приділяв велику увагу вихованню наукової зміни. За роки роботи у вищих навчальних закладах і науково-дослідних установах він підготував 22 доктори і 132 кандидати наук, 19 з яких – іноземні громадяни, а всього за 45 років педагогічної діяльності він підготував близько 5000 спеціалістів для сільського господарства – агрономів, учених зоотехніків, лікарів ветеринарної медицини.

У 2001 р. кафедрі годівлі тварин та технології кормів Національного університету біоресурсів і природокористування України присвоєно ім'я професора П.Д. Пшеничного.

П.Д. Пшеничний був людиною енциклопедичної компетентності, допитливим експериментатором, оригінальною особистістю. Де б він не працював і яку б роботу не виконував, його вирізняли вимогливість та принциповість, обов'язковість і чесність, різнобічність та надзвичайна працездатність, жадоба пошуку нових шляхів у науці.

Висока наукова ерудиція, енергійна практична діяльність, чудові людські якості – сердечність, доброзичливість, порядність, чуйність, нетерпимість до недоліків – створили Павлу Дмитровичу незаперечний авторитет серед вітчизняних та зарубіжних вчених.

Пішов з життя 1 травня 1985 р. Похований на Байковому кладовищі.

Різностороння, плідна багаторічна діяльність Павла Дмитровича Пшеничного створила йому авторитет і популярність у широкому колі працівників сільськогосподарської науки і практики. Його вмиле поєднання теоретичних знань з досвідом наукової й педагогічної роботи є прикладом для послідовників.

І.І. Ібатуллін, віце-президент НААН України, доктор сільськогосподарських наук, професор

М.Ю. Сичов, доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри годівлі тварин та технології кормів ім. П.Д. Пшеничного НУБіП України

Міжнародна науково-практична конференція “Актуальні проблеми годівлі тварин і технології кормів”, присвячена 110-річчю від дня народження професора П.Д. Пшеничного

12 грудня 2013 р. у Національному університеті біоресурсів і природокористування України відбулась Міжнародна науково-практична конференція “Актуальні проблеми годівлі тварин і технології кормів”, присвячена 110-річчю від дня народження професора Павла Дмитровича Пшеничного.

Метою роботи конференції, головним організатором якої була кафедра годівлі тварин та технології кормів ім. П.Д.Пшеничного НУБіП України, було обговорення актуальних проблем годівлі тварин та технології кормів, методології нормування живлення тварин і птиці, стану тваринництва у контексті глобальних процесів підвищення ефективності використання поживних речовин кормів, забезпечення якості і безпеки кормів, сучасних способів годівлі тварин та використання програмного забезпечення для оптимізації раціонів.

У роботі конференції взяли участь понад 70 вчених і фахівців із навчальних, наукових і комерційних установ України, Чеської Республіки, Білорусі, Молдови.

Учасники конференції у своїх доповідях та за обговорення результатів роботи підкреслили необхідність посилення координації та співпраці у навчальній, науковій та інноваційній діяльності між різними установами та організаціями з метою підвищення рівня підготовки фахівців, впровадження системи менеджменту якості, ризик-протоколів та належної практики тваринництва і рибництва; обґрунтування методології прогнозування (методів, моделей) розвитку тваринництва, кормовиробництва, розробки способів управління продуктивністю, фізіологічним станом та живленням тварин і птиці, умов організації та управління генетичними ресурсами тваринництва; активізації та підтримки перспективних наукових та інноваційних розробок з годівлі тварин, трофології, глюкоміків, біоінформатики, мікронутрієнтології, програмного забезпечення годівлі тварин та нутрієноміки, які є головними науково-практичними напрямками у ХХІ столітті та визначають рівень розвитку вітчизняної науки.